

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.447/2013/3.szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Gilly András Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Gilly András ügyvéd) által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti lakos felperesnek - a Dr. Mrázik Mária Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Mrázik Mária ügyvéd) által képviselt **(alperes neve "f.a.", címe)** alatti székhelyű alperes ellen takarékbetét-szerződésből eredő követelés iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 10.P.20.299/2013/5. szám alatti, 2013. április 12. napján meghozott ítélete ellen az alperes által 6. sorszám alatt benyújtott fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy a felek között 2006. január 26. napján kiállított takarékbetétkönyv 3. oldalán található „A jelen szerződés tárgyát képező betét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. sz. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű kikötés érvénytelen.

Kötelezi alperest, 15 nap alatt fizessen meg felperesnek 50.000,- (Ötvenezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi alperest, fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 416.000,- (Négyszáztizenhatezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

A felperes 2006. január 26-i keltezéssel N° 1... számon névre szóló takarékbetétkönyvet nyitott az alperesi takarékszövetkezetnél, melyben 5.000.000,- Ft betét elhelyezésére került sor, 1 év lekötéssel, évi 3,5 % fix ügyleti kamatkikötés mellett. A takarékbetétkönyv 1. oldalára kézírással feljegyzésre került a „nagyösszegű részjegy” szövegezésű felirat, míg a 3. oldalára „A jelen szerződés tárgyát képező betét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. sz. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű bélyegzőlenyomat.

A takarékbetétkönyv 10. oldalán az általános szerződési feltételek (ÁSZF) 16. pontja szerint a betétre fennáll az Országos Betétbiztosítási Alap (továbbiakban: OBA)

1996. évi CXII. törvényen alapuló helytállási kötelezettsége. A takarékbetétkönyv 4-7. oldalán szereplő bejegyzések szerint a takarékbetéttel kapcsolatban az alábbi pénzforgalom valósult meg: 2007. január 11. napján 2006. évi osztalék címén 126.361,- Ft be- és visszafizetés, 2008. január 17. napján 175.375,- Ft, 2007. évi osztalék címén be- és visszafizetés, 2008. november 20. napján 200.000,- Ft betét befizetés, 2009. május 26. napján 2008. évi osztalék be- és visszafizetés, 176.321,- Ft összegben, 2010. május 28. napján osztalék címén be- és visszafizetés 182.390,- Ft erejéig. Az utolsó takarékbetétkönyvi bejegyzés időpontjában (2010. május 28.) a rendelkezésre álló tőkeösszeg 5.200.000,- Ft volt.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) 2011. június 28. napján hozott határozatával felügyeleti intézkedést foganatosított az alperessel szemben, pénzbírságot szabott ki, majd 2012. június 1-jei határozattal elrendelte az alperes végelszámolását.

Felperes azon igénybejelentését, mely takarékbetétjének óvadékként történő beszámítását célozta, az alperes végelszámolója elutasította, tájékoztatta egyúttal a felperest, hogy a fenti módon kezelt összeget részjegynek tekinti és azt vitatott követelésként vette nyilvántartásba.

A végelszámolási eljárás 2012. október 12.-i kezdő időponttal felszámolássá fordult át.

A felperes keresetében 5.200.000,- Ft tőke, és annak ügyleti, valamint késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni alperest, továbbá nyilvántartásai kijavítására, és az OBA felé olyan adatszolgáltatásra, mely lehetővé teszi kártalanítás igénylését. Másodlagosan kérte a felek közötti jogviszony takarékbetét-szerződéssé nyilvánítását, illetve a takarékbetét-szerződés létrejöttének megállapítását. Keresetének indokaként hangsúlyozta, hogy a szükséges okirati formában és tartalommal kiállított részjegyet ő nem igényelt és nem is kapott, az alperesi takarékszövetkezet tagjává válni nem állt szándékában. Ezzel szemben takarékbetétkönyvet nyitott, melynek bevonására nem került sor, ennek megfelelően jelenleg is takarékbetét-szerződési jogviszony áll fenn közte és az alperes között. Utalt arra is, hogy a takarékbetétkönyvben elhelyezett összegek nem felelnek meg az alperesi alapszabály rendelkezései szerinti 100.000,- Ft-os névértékű részjegy- kibocsátási és igénylési lehetőségnek, továbbá a betétkönyvben rögzített fix ügyleti kamat meghatározás sem áll összhangban a részjegy után járó, de a takarékszövetkezet eredményétől függően időszakonként változó osztaléokra vonatkozó szabályokkal. Felhívta a figyelmet, hogy az alperes tagsági jogviszony létrejöttével kapcsolatos okiratokat nem tudott számára felmutatni.

Alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Előadta, hogy a felperes 2008. november 20-a óta szerepel az alperesi tagnyilvántartásban, ezen a napon ugyanis pénztárbizonylat áll rendelkezésre részjegyvétel (jegyzés) címén történő befizetésről, továbbá egy utóbb kötött óvadéki szerződés felperesi részjegyet nevezi meg fedezetként. Utalt rá, hogy a részjegy óvadékba helyezését nem tiltja a szövetkezeti

törvény, a takarékbetétkönyv megjelölésű okirat pedig a bélyegző lenyomatok és a feljegyzések tartalma folytán már ezt megelőzően részjegy-okmányként került felhasználásra. Ezt a részjegy jegyzést testesíti meg a takarékbetétkönyv is. A takarékbetétkönyv részjegy-okmányként történő felhasználása nem ütközik jogszabályba, erre a felek közös akaratából került sor, ehhez felperes is hozzájárult, hiszen tudott a ki- és befizetések takarékbetétkönyvi okiratban feltüntetett jogcímeiről.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelem szerint marasztalta az alperest. A kereseti kérelem vitatott jogalapját értékelve a bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felek között a perbeli jogviszony milyen módon jött létre, az jogi tartalmát tekintve hogy minősíthető. E körben külön vizsgálta a felek ügyletkötési szándékát is. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában ismertette a régi, valamint az új Sztv. tagfelvételi eljárással kapcsolatos törvényi szabályozásait, és ezeket a perbeli tényállásra alkalmazva vonta le azt a jogkövetkeztetést, hogy a felek között tagsági jogviszony létrejötte nem állapítható meg, ugyanakkor az ettől eltérő jogi tartalmú, kötelmi jogi jogviszony fennáll, mely megfelel a Ptk. 533. §-ában rögzítettek szerinti takarékbetét-szerződés érvényességi kellékeinek.

A kétfajta jogviszony lényegi sajátosságait elemezve az elsőfokú bíróság arra is kitért, hogy kötelmi jellegű takarékbetét-szerződési jogviszony szerződésmódosítás útján nem változtatható át a kötelmi jog területén kívül eső, más jogágba tartozó, személyes közreműködést is igénylő szövetkezeti tagsági jogviszonnyá.

A bíróság, a felek bizonyítási eljárás során feltárt ügyletkötési szándékát illetően kitért arra is, hogy a felperes részéről hiányzott a szerződésmódosításra irányuló akarat, ezt az alperes a ráháruló bizonyítási teher ellenére a perben igazolni nem tudta.

A takarékbetétkönyvben kézírással, illetve bélyegző lenyomattal bejegyzett szövegrészekkel kapcsolatban utalt továbbá arra, hogy a pénzügyi ismeretekkel nem rendelkező laikus felperestől nem volt elvárható, hogy azokat jogilag értelmezze, ezek egyébként sem alkalmasak a kifejezett tagfelvételi kérelemre és annak benyújtására, törvényben előírt szigorú eljárási rend pótlására. A bíróság külön hangsúlyozta, hogy az alperessel jogviszonyban álló személyek számára a takarékbetétkönyv, mint okirat tette egyértelművé, hogy az oda elhelyezett pénzbetét milyen célokat szolgál, ennek más irányú felhasználása polgári jogi alapelveket sért. A bíróság megállapította továbbá, hogy az alperes fizetési kötelezettsége a végelszámolás kezdő időpontjához igazodóan a Ptk. 533. § (1) bekezdés, valamint a Hpt. 98. § (1) bekezdés b) pontja alapján beállt, ezért alperes a nála elhelyezett betétet, ügyleti és késedelmi kamatokkal együtt köteles a felperes részére visszafizetni.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását. A kereset jogalapját kétségessé tevő, lényeges tényállási elemként kérte figyelembe venni, hogy az alperesi takarékszövetkezet tagnyilvántartásába a felperes 2008. november 20-i időponttal bevezetésre került, a

tagsági jogviszony fennálltát alátámasztja továbbá a kifizetések osztalékként megjelölt jogcíme is, mellyel kapcsolatban a felperes soha nem élt kifogással. Alperes fellebbezési álláspontja szerint a csatolt bizonylatokkal igazolást nyert, hogy a felperes részjegyet jegyzett és osztalékokat vett fel, befizetéseit pedig az alperes vagyoni hozzájárulásként fogadta be. Utalt továbbá arra is, amennyiben a tagsági jogviszony létrejötte nem lenne megállapítható, abban az esetben sincs mód arra, hogy a bíróság a teljesített vagyoni hozzájárulásokat takarékbetét-szerződéssé nyilvánítsa. Előadta továbbá, hogy a részjegyjegyzés és a vagyoni hozzájárulást igazoló részjegy előírt formában történő kiállításának hiánya, önmagában nem teszi semmissé a részjegy jegyzést. Utalt továbbá arra is, hogy jogszabály nem tiltja a takarékbetétkönyv más célú felhasználását, ez jelen esetben a rá feljegyzett szövegek tartalma folytán részjegy-okmányként történő felhasználást jelent. Ennek megfelelően a felek által kölcsönösen elfogadott módosítás történt a felek közötti jogviszonyban, mely a takarékbetéti szerződést tagsági jogviszonnyá változtatta. Felek e körben a Ptk. 4. § (1) bekezdése szerint kölcsönösen együttműködve jártak el.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a per főtárgyát jelentő jogkérdésben helyes álláspontot foglalt el, amikor a marasztalásra irányuló kereseti kérelem jogalapjául szolgáló jogviszonyt a Ptk. 533. § (1) bekezdése szerinti takarékbetét-szerződésnek minősítette. A megállapított tényállásból a rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetett, okszerű mérlegelésével levont jogi következtetéssel az ítéletábra is egyetért.

A felperes állítása szerint a felek között takarékbetéti szerződés jött létre, míg az alperes arra hivatkozott, a takarékbetétkönyv részjegy-okmányként került kiállításra a felperes tagsági viszonyának létrejöttékor. A felek előadása tehát egyező volt abban, hogy 2006. január 26. napján szerződéses jogviszonyt létesítettek, annak minősítése tekintetében tért el az álláspontjuk.

A Ptk. 207. § (1) bekezdése akként rendelkezik, a szerződési nyilatkozatot jogvita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

A bírói gyakorlat által ezzel kapcsolatban kialakított további szempont még, hogy, ha a felek szakszerűtlen hibás jogi terminológiát használnak, jogilag tévesen minősítik a közöttük kialakult jogviszonyt, ez esetben a szerződések jellegének megítélése

A fentiek alapján az ítéltábla a felek között létrejött megállapodást annak tartalma, a felek akarata és az eset összes körülményei alapján vizsgálta (BH 1981/12/510., BH 1974/9/357. számú jogeset).

A takarékbetét-szerződés létrejöttét igazoló takarékbetétkönyv az 1989. évi 2. számú tv. által előírt alaki és tartalmi kellékeknek mindenben megfelelő módon került kiállításra a felperes részére. A teljes bizonyító erejű magánokirat (Pp. 196. § 1) bekezdés d) pont) azt igazolja, hogy a felek takarékbetét-szerződést kötöttek. Ehhez képest az okiraton szereplő egyéb bejegyzésekre figyelemmel az alperesre hárult a bizonyítási teher (Pp. 164. § (1) bekezdés), hogy hitelt érdemlő bizonyítékokkal kétséget kizáró módon igazolja a saját jogi álláspontja szerinti tagsági jogviszony létrejöttét és fennálltát.

Az elsőfokú bíróság az alperesi jogi álláspont alátámasztására szolgáltatott bizonyítékokat körültekintően mérlegelte és helyesen vette ítélezése alapjául a felek közötti jogviszony létrejöttkor hatályos, a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény (Sztv.) 43. § (1) bekezdésének a szövetkezeti tagfelvételre vonatkozó kógens szabályait. Az alperes által ehhez kapcsolódóan szolgáltatott bizonyítékok hiányosak, ugyanis a periratok között nem áll rendelkezésre sem tagfelvételi kérelem, sem annak vezetőségi elbírálásával kapcsolatos okirat, illetve az elbírálás eredményéről szóló kiértékelés sem került elő az alperesi nyilvántartásból.

Az ítéltábla - egyezően az elsőfokú bírósággal - azt a körülményt sem találta az alperesi álláspontot alátámasztó bizonyítéknak, hogy a felperes részére teljesített kifizetések jogcímeiként esetenként osztalék megjelölés történt. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a felperes laikus, jogban járatlan személyként nyitotta meg a takarékbetétkönyvet és vette fel az egyes kifizetéseket, ezért életszerű, hogy nem vizsgálta az alperes által utóbb hivatkozott megjelöléseket, azok jogi értelmezése nem volt tőle elvárható, ez okból tehát nem fosztható meg a takarékbetéttel kapcsolatos igényérvényesítési jogától. A felperes takarékbetét-szerződés kötésre irányuló akaratát hangsúlyozó következetes nyilatkozataival szemben az alperes - a ráháruló bizonyítási kötelezettség ellenére - nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani azon állítását sem, hogy a felperes szubjektív szerződési, ügyleti szándéka átfogta volna a kiállított okirat tartalmától eltérő jogviszony létrehozását, szerződési akarata, a takarékbetétkönyv részjegy-okmányként történő felhasználására irányult. A szerződés-módosítással kapcsolatos, a fellebbezésben is megismételt alperesi álláspont, az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában helyesen kifejtett indokokon túl, azért sem helytálló, mivel az Sztv.-ben részletesen szabályozott, a tagsági jogviszony létrehozásához elengedhetetlenül, együttesen szükséges konjunktív törvényi feltételek miatt ráutaló magatartással a kötelmi jellegű takarékbetét szerződési jogviszony nem változtatható át szabályszerű részjegy

jegyzést igénylő szövetkezeti tagsági viszonyra. Az ítéltábla ezzel kapcsolatban külön hangsúlyozza, hogy a tagsági viszonyt létesíteni szándékozó személy kifejezett kérelme szükséges a tagsági viszony keletkezéséhez, ezzel kapcsolatban a felperes azonban mindvégig következetesen úgy nyilatkozott, hogy tagfelvételét nem kérte, nem kívánt az alperesi takarékszövetkezetben tag lenni, az alperes pedig ezt cáfoló okirati bizonyítékot nem tudott szolgáltatni.

Összegezve a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésének eredményét - figyelembe véve az ezzel kapcsolatos nem helytálló fellebbezési hivatkozásokat is -, a perbeli esetben az ítéltálba az elsőfokú bírósággal egyezően arra a meggyőződésre jutott, hogy a peres felek között - egyező akaratuknak megfelelően - a 2006. január 26-án kiállított takarékbetétkönyv által megtestesített, takarékbetét-szerződés jött létre, mely jogviszonyból adódóan az utolsó lekötés 1 éves határidejének lejártával a felperes jogosulttá vált betétje nyilvántartott összegének felvételére. Az alperes tehát a Ptk. 533. § (1) és (3) bekezdései, valamint a takarékbetétről szóló 1989. évi 2. számú tvr. szabályai szerint köteles a takarékbetét és annak szerződés szerinti ügyleti kamata felperes részére történő megfizetésére.

A marasztalásra irányuló elsődleges kereseti kérelem megalapozottságát helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, az ítélet kiegészítése az alábbiakra figyelemmel volt szükséges. Az OBA felé történő adatszolgáltatással kapcsolatos kereseti kérelem arra irányult, hogy az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) XV. fejezetében rögzítetteknek megfelelően a felperes perbeli betétje is az Alap által biztosított betétek körébe legyen sorolható. Ennek előfeltétele a takarékbetétkönyvben alperes egyoldalú intézkedésével elhelyezett bélyegzőlenyomat szerinti kikötés érvénytelenné nyilvánítása. A marasztalás iránti kereset megalapozottsága mellett ez a kereseti kérelem is alapos, ez következik az elsőfokú indokokból is, erre tekintettel nem mellőzhető, hogy a bíróság a kikötés érvénytelenségét a Hpt. 99. § (1), (2) bekezdésébe ütközés miatt, a Ptk. 200. § (2) bekezdésében rögzítettek szerinti semmisségi ok fennálltára tekintettel megállapítsa.

A Hpt. 99. § (1) és (2) bekezdése szerint, az Alap által nyújtott biztosítás a betétek számától és pénznemétől függetlenül kiterjed minden olyan betétre, amelyet 1993. június 30-át követően állami garancia nélkül az Alapban tagsággal rendelkező hitelintézetnél helyeztek el. A Hpt. 100. § (1) bekezdése tételesen felsorolja, hogy az alap által nyújtott biztosítás, mely személyek betéteire nem terjed ki, ezen felsorolásban szereplő személyek közé a felperes azonban nem tartozik. A Hpt. 100. § (2) bekezdése rögzíti továbbá, hogy az Alap által nyújtott biztosítás nem terjed ki az olyan betétekre, amelyekre a betétes a szerződés szerint a szerződéskötés időpontjában elhelyezett azonos nagyságú és lekötési idejű betétekhez képest jelentősen magasabb kamatot, vagy más vagyoni előnyt kap, valamint az olyan betétekre, amelyről bíróság jogerős ítélettel megállapította, hogy az abban elhelyezett összeg pénzmosásból származik, továbbá amelyet nem Európában, vagy az Európai Unió, illetve a gazdasági együttműködés és fejlesztési szervezet tagállamainak törvényes fizetőeszközeiben helyeztek el.

-7-

Pf.III.20.447/2013/3. szám

Figyelemmel arra, hogy a Hpt. 100. §-ában foglalt körbe a felperes által elhelyezett betét nem tartozik, így a 99. §-ban foglaltak alapján az Országos Betétbiztosítási Alap által nyújtott biztosítás a felperes betéteire is jogszabály erejénél fogva kiterjed, ahogyan ezt a takarékbetétkönyv 16. pontja helyesen rögzíti is.

A Ptk. 228. § (3) bekezdése szerint az érthetetlen, ellentmondó, jogellenes vagy lehetetlen

feltétel semmis. Az ilyen feltétellel kötött szerződésre a részleges érvénytelenség szabályait (Ptk. 239. §) kell alkalmazni. Miután az OBA biztosításának fennálltára vonatkozóan a takarékbetétkönyv ellentmondó kikötéseket tartalmaz, továbbá a bélyegzőlenyomatban szereplő kikötés jogellenes, a bíróság megállapította, hogy a kikötés semmis, mely a megállapodás Ptk. 239. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti részleges érvénytelenségét eredményezi.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a fenti kiegészítésekkel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a felperes részére a Pp. 78. § (1) bekezdésében foglaltak alapján köteles másodfokú eljárási költség megfizetésére, az ügyvédi munkadíj mértékét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM számú rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, valamint (5) bekezdés alapján, figyelemmel a (6) bekezdésre mérsékelt összegben határozta meg.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére az ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a 6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint 15. § (1) és (3) bekezdés rendelkezése szerint.

Szeged, 2014. január hó 13. napján

Dr. Mátyóki Zsolt sk.
a tanács elnöke

Dr. Dobler László sk.
előadó bíró

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.
táblabíró